

Lions Clubs regio Maastricht, 24 april 2023

Beste mensen,

Een blik op Limburg;
of beter de blik van deze Gouverneur op Limburg;
dat ga ik vanavond met u delen.

Waarbij de vraag was
of ik die blik wil inkleuren aan de hand van mijn ervaringen en ambities;
en mijn visie op heden en toekomst van Limburg;
en wat voor een rol ik voor uw Lionsclubs zie weggelegd.

Laat ik bij het begin beginnen.
Mijn ervaringen en ambities.
Maar dan is het wellicht goed om eerst even uit te leggen.
Wat precies mijn rol is als gouverneur.
Of beter: wat mijn rollen zijn.
Want ik heb er meer.

Overall mag je zeggen dat ik het boegbeeld, ambassadeur, hét gezicht van Limburg ben.
Iemand die boven de partijen staat – wat zoveel betekent dat mijn politieke voorkeur er
niet toe doet; dat ik het zelfs oneens kan zijn met het beleid van de provincie.

Maar ik ben óók voorzitter van de Limburgse Provinciale Staten, waar ik géén stemrecht
heb; én voorzitter en lid van Gedeputeerde Staten. Zeg maar de Limburgers ministerraad
waar ik wél stemrecht heb. Én een portefeuille met onder meer integriteit en
internationalisering...

Daarnaast heb ik zogenaamde Rijkstaken, dat zijn taken die ik namens de regering
uitvoer. En dat is best een divers pakket van burgemeesters tot koninklijke bezoeken;
van openbare orde en veiligheid tot onderscheidingen. Maar daar valt bijvoorbeeld ook
de opvang van vluchtelingen onder.

En of dat nog niet genoeg is, mag ik – gebonden aan het ambt, zoals dat heet –
bijvoorbeeld ook voorzitter zijn van het Prins Bernard Cultuurfonds Limburg zijn; en –
sinds kort – de komende 3 jaar ook voorzitter van de Euregio Maas-Rijn...

Dus, beste mensen, als gouverneur laveer ik nogal tussen verschillende rollen; en dat brengt ook best een divers pakket aan ervaringen – én ambities - met zich mee. Laat me die ook een beetje laverend tussen mijn rollen met u delen.

Ik begin bij mijn rol als voorzitter van Provinciale Staten.

Iedereen die het Limburgse nieuws van de afgelopen jaren heeft gevolgd, weet dat het daar tumultueus toe ging.

- Integriteit kwam hoog op de agenda te staan;
- het vertrouwen én een voltallig bestuur verdween; en
- een waarnemer – dé Johan Remkes – moest in zijn eentje besturen én een nieuwe bestuursploeg samenstellen.

Ik kwam pas op het toneel toen het tumult zover was gaan liggen; de spiegel was voorgehouden; en de verschillende onderzoeken – inclusief de allereerste provinciale parlementaire enquête – hun conclusies gingen prijsgeven.

Conclusies die *grosso modo* overeenkwamen; ofwel: geen strafbare feiten, maar transparantie en moreel kompas kan – of beter: móet - beter.

Waarmee voor mij bevestigd werd dat het in Limburg qua integriteit niet anders is gesteld dan in de rest van het land. Al is het hier nu zó stevig onder de loep genomen; dat Limburg inmiddels wél bovenaan de transparantieladder staat...

Maar het Limburgs parlement dat ik het afgelopen jaar heb mogen meemaken, durf ik wel te typeren als 'versneld volwassen geworden'. De vertrouwenscrisis is niemand in de koude kleren gaan zitten. Statenleden niet, bestuurders niet én ambtenaren niet. Het dal was diep, maar ik trof wel een parlement dat de weg omhoog wilde vinden.

En ook vonden. Echt goed vond ik het bijvoorbeeld hoe ze voor kerst gezamenlijk stelling namen tegen bedreigingen. Bedreigingen van buitenaf tegen Statenleden die óf voor óf tegen het openhouden van Maastricht Aachen Airport waren. Groen Links en VVD riepen samen op om hier samen een streep onder te zetten.

Ja, daar ben ik trots op. Daar mag Den Haag nog wel een voorbeeld aannemen. Daar moesten ze vorige maand nog expliciet in de vergaderregels opnemen, dat bedreigingen aan elkaar niet door de beugel kunnen.

Maar sinds de verkiezingen zit ik nu – sinds 29 maart - weer een nieuwe ploeg voor. Een nieuw parlement; met twee nieuwe partijen – waarvan één de grote winnaar; en met iets meer dan helft ook weer nieuwe Statenleden. En dat brengt natuurlijk weer een nieuwe dynamiek met zich mee; met mensen én opvattingen die elkaar weer moeten zien te vinden; samen het compromis moeten weten te vinden; samen moeten leren wat werkt en wat niet.

Maar ik zie het wel als mijn opdracht om de omgangsvormen en sfeer bijzonder goed te houden. Én de verbinding, want uiteindelijk zit iedereen daar met hetzelfde doel: het beste voor hebben met Limburg en haar inwoners.

Hetzelfde geldt natuurlijk ook voor mijn rol als voorzitter van Gedeputeerde Staten. Op dit moment heb ik nog geen idee met wie ik dadelijk – zeg maar – de ministerraad van Limburg vorm. Ik moet teren op mijn ervaring met het nu demissionaire bestuur en dat was natuurlijk ook wel een bijzondere.

Een bijzondere omdat het een extraparllementair college betrof; met gedeputeerden die daar niet namens hun partij zitten; en in wezen bij elk onderwerp voor een meerderheid moesten shoppen bij de Staten. Een uniek experiment. Dat zijn voordelen en zijn nadelen kent.

Een voordeel is dat het debatten opener maakt (geen partijdiscipline); een nadeel is de kwetsbaarheid. Zoals moties die al aangenomen beleid weer op losse schroeven zet...

Mijn ervaring is dat je van deze bestuursvorm een hoop kunt leren op bijvoorbeeld het gebied van dualisme, bestuurscultuur en politiek compromis. Maar vooral dat goed besturen bovenal ménsenwerk is, op basis van onderling vertrouwen. Of je nu 'normaal' of extraparllementair bestuurt, zonder vertrouwen van de volksvertegenwoordigers kom je er niet.

Maar beste mensen,

als u mij nu vraagt wat ik met dit bestuur - én het vorige parlement - als echt bijzonder heb ervaren dan wil ik toch de 'luchthaven' en 'stikstof' zeggen. Ondanks de grote meningsverschillen over deze gevoelige onderwerpen...

De luchthaven – of beter: Maastricht Aachen Airport – omdat de weg naar de besluitvorming uniek en transparant was. Zou 'normaal' een college vooral opties aan de Staten voorleggen die al een bepaalde richting opgaan; nu was er voor gekozen om álle opties voor te leggen. Vier in het totaal, inclusief die van sluiting. En hoezeer Statenleden ook bijzonder verschillend dachten over wát de beste optie was, ik heb niets dan lof over hóe ze tot het uiteindelijke besluit kwamen

En stikstof; dat heikele stikstofprobleem. Ik weet niet wat de komende periode gaat brengen; ik weet wel dat toen Den Haag die 'stikstofbom' liet vallen, we hier in Limburg al 2 jaar rond de tafel zaten om dat probleem samen – en vooral in overleg – te tackelen. Resultaat van deze 'Limburgse methode': 25 (!) van de ruim 50 stikstofstoppers in Nederland, stoppen in Limburg...

Beste mensen, tot zo ver even mijn beslommeringen rond mijn voorzittersrol in zowel Provinciale – als Gedeputeerde Staten. Want daarnaast heb ik dus ook nog die Rijkstaken, waar de politiek in Limburg in principe dus **niet** over gaat.

Zoals burgemeesters. Een paar weken geleden mocht ik de voor mij eerste installeren: Alain Krijnen in Eijsden-Margraten; en dan volgen er voor de zomervakantie nog 5; waaronder natuurlijk Wim Hillenaar hier in Maastricht. Dat het daar nog niet eerder van gekomen is, heeft te maken met de gemeenteraadsverkiezingen van vorig jaar; dan wordt er meestal even een pas op de plaats gemaakt met het werven van nieuwe burgemeesters.

Maar dat ik ze mag installeren, betekent niet dat ik ze ook zelf kies. Dat doet de gemeenteraad, al begeleid en adviseer ik haar bij elke stap in de procedure. Een waarnemend burgemeester mag ik wél zelf kiezen. Als bijvoorbeeld een burgemeester plotseling vertrekt, zoals vorig jaar in Roermond.

En ja, ik hoor advies uit te brengen over koninklijke onderscheidingen, zoals lintjes en het hofleverancierschap. Het uitreiken van lintjes gebeurt in de regel door de burgemeester, maar soms mag ik dat zelf doen. Zoals laatst aan vier afscheidnemende Statenleden, die daarvoor in aanmerking kwamen. Net zoals ik ook al een paar

hofleverancier-wapens heb mogen onthullen bij trotse ondernemers. Hele bijzondere en feestelijke bijeenkomsten zijn dat...

Tot mijn takenpakket behoort ook het begeleiden van de Koninklijke familie, als zij naar Limburg komen. Zo viel ik vorig jaar meteen met mijn neus in de boter, met – de uitgestelde – Koningsdag hier in Maastricht. Maar, vergis u niet – er komt bij de voorbereiding van zo'n bezoek – ook later van de Italiaanse president Sergio Mattarella - heel wat kijken; denk bijvoorbeeld aan een hele strakke planning, protocol en veiligheid....

Nee, ik hoef niet alles alleen te doen. Ik mag me gelukkig prijzen met een geweldig kabinet – een eigen stafafdeling – die me prima ondersteunen bij mijn rijkstaken en portefeuille.

Zoals onder meer bij

- Openbare Orde en Veiligheid – bij grote rampen hoor ik bijvoorbeeld op te treden als coördinator, zoals mijn voorganger Johan Remkes voor zijn kiezen kreeg bij het watersnooddrama in de zomer van 2021; of
- mijn voorzitterschap van de Euregio Maas-Rijn – waarbinnen we de grenzeloze samenwerking zoeken; onder meer op het naar hier krijgen van de Einstein-telescoop; en natuurlijk bij
- integriteit - dat uiteraard bij het aantreden van nieuwe Statenleden en straks ook gedeputeerden, méér dan mijn volle aandacht krijgt

En beste mensen,

last but not least, mijn rol als boegbeeld, ambassadeur en gezicht van Limburg. Een boegbeeld dat uitdraagt, maar ook observeert, luistert en vragen stelt.

Dat uitdragen doe ik bijvoorbeeld in **Den Haag**. Het is daar waar ik graag tussen de oren breng dat de Randstad ook letterlijk aan de rand van het land ligt, met aan de ene kant slechts vissen als burens; maar Limburg juist een hart-land vormt; omringd door mensen van vlees en bloed.

Mensen die zowel in het binnen- en buitenland burens zijn waarmee je veel kan ondernemen, uitwisselen en leren; en waarmee je dus ook goede verbindingen wil hebben. En dat mag – of beter: moet – Den Haag veel beter snappen.

Ze moet écht veel beter snappen dat dat ene spoortje dat nu de Maaslijn vormt een regelrechte aanfluiting is; net zoals we goede treinverbindingen met het buitenland nodig hebben; zoals Weert-Hamont-Antwerpen aan de ene kant; en een intercity van Eindhoven via Heerlen naar Aken aan de andere kant.

Maar wat ik net zo goed hoog op die Haagse agenda wil hebben, is hoezeer we snakken naar meer agenten, rechercheurs en uitbreiding van rechterlijke macht. Want helaas, helaas biedt onze centrale grensligging ook te veel kansen voor criminelen. En ik wil met ons Limburg in een hele hoop lijsten hoog scoren – en dat kunnen we ook met onze Brightlands-campusen - maar dus niet met ondermijning en criminaliteit.

Uitdragen in Den Haag dus, maar ook in **Brussel**. Zo nam ik nog geen twee weken geleden Frans Timmermans mee op sleeptouw in Limburg om hem kennis te laten maken met onze innovatiekracht; inclusief onze ambitie die Einstein-telescoop naar het heuvelland te halen. En ja dan is het bijzonder fijn om te zien dat de eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie onder de indruk is van wat je hem allemaal laat zien. En bovenal constateert dat – en nu citeer ik hem even – “of het nu gaat om gezondheid, duurzaamheid, wetenschap of techniek, op elk terrein is Limburg echt hard op weg is om voorop te lopen met innovatie.”

En dat is ook in principe de boodschap die ik **binnen Limburg** beter tussen de oren wil krijgen. Ook hier heb ik missiewerk te verrichten, want Limburg beseft zich soms zelf niet wat voor een goud zij in handen heeft; met die ligging en die vier Brightlands-campusen.

Vier Brightlands-campusen die echt de potentie hebben baanbrekend werk te verrichten op gebied van gezondheid, slimme data, duurzame materialen en gezonde voeding. En als we dan ook die Einstein-telescoop binnen weten te halen, waarmee we vanuit ons Limburg ook nog eens de ruimte weten te doorgronden Beste mensen, Limburg mag – moet – echt veel trotser zijn op **wie** we zijn en **wat** we allemaal kunnen!

Maar naast al ‘het nodige voor’ en ‘het goede van’ Limburg uitdragen, wil ik ook heel graag ‘ondergaan’. Ik wil ‘voelen, ruiken en zien’ én luisteren! Want al sta ik als boegbeeld boven alle partijen, ik wil wel midden ‘tussen’ de Limburgers staan. Ik wil écht weten wat er leeft en speelt.

Dus ik ben veel op pad. Prachtig vind ik dat. Naast de officiële bezoeken die ik nu aan alle 31 gemeenten breng, gooi ik me zo goed als het kan in het Limburgse leven. Ik kan ook moeilijk 'nee' zeggen tegen uitnodigingen en verzoeken, dus ja dan kan het ook gebeuren dat je opeens met Limburgse artiesten een carnavalsplaat opneemt. Maar ik geniet er met volle teugen van; ik kom op zoveel bijzonder plekken, maar bovenal hoor ik ook ontzettend veel verhalen. En dat is nodig; hard nodig want mensen mogen – móeten – weten dat ze gehoord worden...Net zoals ik vanavond ook goed naar u wil luisteren

Dus ja, u raadt het al, ik heb een zeer, zeer gevarieerde agenda die uitpuilt. Maar dat vind ik niet erg. Ik wist toen ik hieraan begon dat gouverneur zijn geen 'nine-to-five – baan' zou zijn. Niet voor niets zei ik tijdens mijn installatie – nu bijna anderhalf jaar geleden – dat het voelde alsof ik met Limburg in het huwelijk trad. Dan moet je wel een beetje verknocht aan haar zijn. En dat ben ik, wel meer dan een beetje. Want, zoals ik eigenlijk al in het delen van mijn ervaringen liet doorschemeren: wat heeft Limburg toch ongelooflijk veel te bieden!

En dan kom ik eigenlijk ook uit op mijn visie op heden en toekomst van Limburg.

Laat me dat doen aan de hand van wat ik de nieuwe Statenleden tijdens hun installatie op 29 maart voorhield; en wel dat ze met het Limburg van nu een schat in handen kregen.

Een hele kostbare schat, die ik ze vroeg
te koesteren,
goed voor te zorgen,
en te maken dat ze haar waarde houdt,
óók voor toekomstige generaties...

Net zoals ik ze voorhield dat dit
gezien de verschillende politieke ideeën, standpunten en visies,
best iets van hen ging vragen,
zoals een open mind,
wederzijds begrip en
een zekere bereidheid om soms ook water bij de wijn te doen.

Want ondertussen mogen – kunnen – we niet uit het oog verliezen

dat we op weg zijn naar een nieuw tijdperk,
en dan kunnen ideeën over welke weg te volgen,
best ver uiteen liggen,
zeker als er ook hobbels in die weg zitten

Zoals niet de minste hobbel: **dé stikstof**. Hoe gaan we bijvoorbeeld de juiste balans vinden tussen landbouw en natuur...; en

wonen; waar kunnen we nog voor wie en ook betaalbaar bouwen; en

werken; waar vinden we nu en straks genoeg en de juiste mensen voor bijvoorbeeld de zorg, onderwijs en techniek; en wat vraagt dit van onze opleidingen; en natuurlijk ook het

openbaar vervoer; gaan we volledig inzetten op verduurzaming; of vinden we de sociale rol, dat de bus nog overal kan komen belangrijker. Waar ligt hier de balans? en

gezondheid; en dan bedoel ik gezondheid die veel meer is dan niet-ziek-zijn; dan heb ik het over een betekenisvol leven waarin iedereen kan meedoen en meedraaien in de samenleving; daar niet buiten vallen; waarbij die

samenleving ook echt een samenleving moet kunnen blijven; met de eigen – oude en nieuwe – tradities en andere broodnodige bindmiddelen... óók om weerbaar te zijn tegen polarisatie en extremisme. En ja, ook ik maak me zorgen over het nieuws van die drie rechts-radicalen groeperingen in Zuid-Limburg...

Dus als u vraagt wat mijn *overall* ambitie is,
dan is dat de boel zo bij elkaar houden,
binnen én buiten het gouvernement.
dat we met elkaar in gesprek blijven;
vooral ook goed naar elkaar luisteren;
en 'wij' belangrijker blijft dan 'ik'.

Waarbij we ons in Limburg
denk ik toch gelukkig mogen prijzen,
met onze netwerksamenleving.
Iets wat ik bij mijn installatie nu bijna 1,5 jaar geleden

al een grote kracht noemde van wat toch de mooiste provincie van het land is.
Een grote kracht zolang deze maar transparant is en niemand buitensluit...

Tot slot,
beste mensen,
welke rol zie ik voor u weggelegd,
voor uw Lionsclub.

Eigenlijk zou ik dat aan u willen vragen,
ik ben hier om óók van u te leren,
te horen wat u belangrijk vindt,
wat u denkt dat uw aandeel zou kunnen zijn.

Uw motto is immers 'we serve'
en een belangrijk speerpunt is 'het bevorderen van wederzijds begrip en
verdraagzaamheid **tussen** volkeren.'

De huidige tijden vragen misschien wel meer dat ooit ook het bevorderen van wederzijds
begrip en verdraagzaamheid **binnen** volkeren; dus ook tussen Limburgers.

Daar zou u dus een rol kunnen pakken.

Ik luister...